

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 68/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Marcelom Jurkom, PhD., Dominikánske námestie 11, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 7/2017 z 11. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Marcelom Jurkom, PhD., Dominikánske námestie 11, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To 7/2017 z 11. septembra 2018.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku č. k. PK-1 T 2/2017-283 z 13. júna 2017 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 7/2017 z 11. septembra 2018 uznaný vinným z prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon účinného v čase skutku, za spáchanie ktorého mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom na tri roky a trest zákazu činnosti vykonávať službu v ozbrojených zboroch na sedem rokov.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti rozdelil svoju sťažnostnú argumentáciu do dvoch rovín a namieta aj to, že vo veci konajúce súdy sa s touto jeho argumentáciou nevysporiadali ústavne konformným spôsobom.

3.1 V prvej rovine svojej argumentácie namieta nezákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktoré postupom podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) začali trestné stíhanie vo veci pre skutok, ktorý sa nestal, ale sa mal stať až v budúcnosti, a teda *„Začať trestné stíhanie pre skutok, ktorý sa ešte nestal a ktorý sa stane až v budúcnosti je neprípustné. Takýto postup je porušením zásady vyjadrenej v § 2 ods. 1 Trestného poriadku a v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a teda nebyť stíhaný spôsobom, ktorý zákon neupravuje a nepozná.“* Podľa sťažovateľa *„Uznesenie o začatí trestného stíhania musí vždy obsahovať opis skutku, ktorý už nastal a nie opis takého skutku, ktorý by mohol eventuálne nastať až v budúcnosti. Takýto postup, kedy je uznesenie o začatí trestného stíhania vydané mesiace pred tým, ako má ku skutku dôjsť, je nelogický, ba priam absurdný. Opačný výklad by znamenal, že by sa viedlo trestné stíhanie (ba možno aj vznieslo obvinenie) pre skutok,*

ktorý neexistuje a teda by chýbal predmet trestného konania, ktorým je skutok.“. Dôsledkom tohto postupu podľa sťažovateľa je to, že „Pre skutok, pre ktorý som stíhaný v tejto trestnej veci a ku ktorému malo dôjsť koncom augusta 2015 neexistuje uznesenie o začatí trestného stíhania.“, a pritom „Bez začatia trestného stíhania pre konkrétny skutok nie je možné vykonať žiaden úkon trestného konania a vykonať trestné stíhanie voči konkrétnej osobe. Úkony trestného konania, ktoré sú zaťažené takouto vadou konania sú nezákonné a v ďalšom konaní nepoužiteľné.“.

3.2 V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ namieta orgánmi činnými v trestnom konaní zvolený postup podľa § 117 Trestného poriadku, ktorý mal byť v rozpore s § 10 ods. 20 Trestného poriadku, keďže „Agent ██████████ nie je a nikdy nebol príslušníkom Policajného zboru. Jedná sa o odsúdeného, ktorý sa vykonával trest odňatia slobody v ██████████. Ako taký sa môže podieľať v pozícii agenta na odhaľovaní trestných činov korupcie a terorizmu, nie však na odhaľovaní trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa. Ja som bol odsúdený za prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Skutok, ktorý mi je kladený v trestnom konaní za vinu nebol Špecializovaným trestným súdom v Pezinku vzhliadnutý ako trestný čin korupcie (konkrétne zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 trestného zákona).“. V dôsledku toho „sú obrazovo-zvukový záznam a jeho prepis nezákonnými dôkazmi, nie je možné ich použiť na preukazovanie prečinu zneužitia právomoci verejného činiteľa, pretože by musel byť odsúdený ██████████ v pozícii príslušníka policajného zboru.“. Navyše „Agent ██████████ svojim účinkovaním pri monitorovanom rozhovore ovplyvňuje skutkový dej natolko, že robí celý monitorovaný rozhovor zmätočným, nezrozumiteľným a pre trestné konanie nepoužiteľným. Rovnako tak je tento rozhovor nepoužiteľný ako dôkaz v správnom konaní.“. V závere sťažovateľ poukazuje aj na to, že „Nič z monitorovaného rozhovoru nenasvedčuje ani nepreukazuje spáchanie žiadneho trestného činu ani iného disciplinárneho previnenia a už vôbec nepreukazuje porušenie služobnej prisahy alebo služobných povinností zvlášť hrubým spôsobom.“.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 7/2017 porušil základné právo sťažovateľa zaručené čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a právo sťažovateľa zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. septembra 2018, sp. zn. 2 To 7/2017 sa zrušuje.

3. Prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vec opätovne prejednať a rozhodnúť.

4. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

Právomoc ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

13. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej

prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Vec napadla ústavnému súdu 12. decembra 2018 a bola pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Ľudmile Gajdošíkovej, ktorej 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudkyne ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný štvrtý senát ústavného súdu v zložení Miroslav Duriř (predseda senátu) a sudcovia Ladislav Duditř a Libor Duřa. Vzhľadom na to senát ústavného súdu rozhodol v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

16. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

17. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je totiž založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Právomoc ústavného súdu je teda vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Jedinú výnimku z tohto pravidla predstavuje § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky nápravy, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, tým menej preukazoval.

18. Teda ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci, hlavne všeobecných súdov. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušeniu ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

19. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Inak povedané, prípustnou je ústavná sťažnosť

nielen vtedy, ak sťažovateľ podal opravný prostriedok, ale tiež (a najmä), ak konanie pred všeobecnými súdmi už skončilo, a preto jeho výsledok môže byť preskúmaný ústavným súdom, a to výhradne z hľadiska ochrany ústavou zaručených základných práv a slobôd, ktoré neboli rešpektované ostatnými orgánmi verejnej moci. Pokiaľ právny predpis ustanovuje, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

20. V danom prípade sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho označených základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, keďže proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 7/2017 z 11. septembra 2018 môže, vychádzajúc z jeho argumentácie, podať dovolanie. V ústavnej sťažnosti sťažovateľom tvrdené skutočnosti o jeho trestnom stíhaní pre skutok, pre ktorý nebolo začaté trestné stíhanie zákonným spôsobom, a o nezákonnosti samotného dôkazu získaného použitím agenta v rozpore s § 117 Trestného poriadku, z ktorého závery si najvyšší súd osvojil ako dôkaz svedčiaci proti nemu, smerujú k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to jednak ku konkrétnemu dôkazu (otázka použitia agenta a tiež jeho zásah do skutkového deja) a jednak k všetkým vo veci vykonaným dôkazom (otázka začatia trestného stíhania), resp. v naostatok uvádzanom prípade (aj keď tu bez procesne-interpretáčného podkladu potrebného k dovolacej argumentácii vo vzťahu k § 9 Trestného poriadku) k neprípustnosti trestného stíhania, čo zodpovedá dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku. Pokiaľ ide o argument, že „*nič z monitorovaného rozhovoru nenasvedčuje ani nepreukazuje spáchanie žiadneho trestného činu*“, ide o námietku smerujúcu proti hodnoteniu dôkazov, resp. konkrétneho dôkazu (nie proti právnej kvalifikácii súdom zisteného skutku), čo v intenciách dovolacích dôvodov môže smerovať proti odôvodneniu rozhodnutia (v súhrne rozhodnutí oboch konajúcich

súdov) z hľadiska požiadaviek na také odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu, ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Samozrejme, naznačené posúdenie vykonal ústavný súd len z hľadiska zisťovania podmienok konania o ústavnej sťažnosti (jej prípustnosti), pri konštatácii jednak konkrétneho obsahu podaného návrhu a jednak použiteľného prostriedku na ochranu základného práva (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania dovolania by bola formulácia dovolacích námietok v plnom rozsahu záležitosťou obhajoby.

21. V dôsledku už uvedeného ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú. V dôsledku odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej uplatnenými návrhmi.

22. Nad rámec zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ aj 8. januára 2019 doručil najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu dovolanie a dovolacie konanie je vedené pod sp. zn. 2 TdoV 1/2019. V tomto smere ústavný súd zaujal právny názor (I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, III. ÚS 114/2010, IV. ÚS 64/2010), že v prípade podania opravného prostriedku (odvolanie či dovolanie) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto opravnom prostriedku (v danom prípade o dovolaní). Samozrejme, v postupnosti subsidiarity pri riešení dotknutých otázok je súdom, ktorého právomoc bezprostredne predchádza právomoci ústavného súdu, najvyšší súd ako dovolací súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu